

Müze Eğitimi

Yaratıcı Drama Uygulamaları

Necdet AYKAÇ

Ceren GÜNERÖZ

Murtaza AYKAÇ

Doç. Dr. Necdet AYKAÇ - Doç. Dr. Ceren GÜNERÖZ - Doç. Dr. Murtaza AYKAÇ

MÜZE EĞİTİMİ

Yaratıcı Drama Uygulamaları

ISBN 978-625-7582-94-0

DOI 10.14527/9786257582940

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2021, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilmektedir.

1. Baskı: Ekim 2021, Ankara

Yayın-Proje: Nisanur Uzunlu
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Doç. Dr. Engin Aslan

Baskı: Vadi Grup Basım A.Ş.
Saray Mah. 126. Cad. No: 20/A
Kazan/ANKARA
Tel: (0312) 394 55 91

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Bu kitap, Sevgili Hocamız Prof. Dr. İnci San'a ithaf edilmiştir.

Doç. Dr. Necdet AYKAÇ

Lisans öğrenimini 1985-1989 yılları arasında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Programları ve Öğretim Bölümünde, yüksek lisans öğrenimini 1993 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Bölümünde ve doktora öğrenimini 2005 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Bölümünde tamamladı. 1990-2005 yılları arasında Ankara'da MEB bünyesinde sınıf, rehber, meslek dersleri öğretmenliği ve okul yöneticiliği yaptı.

Akademik hayatına 2005 yılında 19 Mayıs Üniversitesi Sinop Eğitim Fakültesinde başlayan yazar, 2007 yılında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinde devam etti. Hâlen aynı üniversitede Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim dalında öğretim üyeliği görevine devam etmektedir. Yazar aynı zamanda 2008 yılından bu yana Çağdaş Drama Derneği Muğla Temsilciliği görevini yürütmektedir. Yazar 2016 yılında Amerika Kent State Üniversitesinde 5 ay Profesyonel Gelişim Okulları Konusunda çalışmalar yürütmüştür. Yazarın; program değerlendirme, öğretmen yetiştirme, program geliştirme, Türk eğitim sistemi ve sorunları, Çağdaş eğitim akımları, öğretim ilke ve yöntemleri ve yaratıcı drama alanında ulusal ve uluslararası düzeylerde yayınları bulunmaktadır.

ORCID No: 0000-0001-8020-713X

Doç. Dr. Ceren GÜNERÖZ

Ankara doğumludur. Başkent Üniversitesi Turizm Rehberliği Programından 2001’de mezun oldu ve 2007 yılına kadar profesyonel turist rehberi olarak çalıştı. Rehberlik yıllarında kültürel mirasın tanıtımı ve eğitimi konularına ilgi duydu ve 2007 yılında Ankara Üniversitesi Müze Eğitimi Lisansüstü programına başladı. Çocuk müzeleri ve bilim merkezleri konusunda yüksek lisans tezini hazırladı. Frankfurt Çocuk Müzesi, Hamburg Çocuk Müzesi ve ABD’de Miami Çocuk Müzelerinde stajyer ve müze gönüllüsü olarak çalıştı. 2010 yılında Ankara Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Doktora Programına başlayarak müzecilik üzerine araştırmalarına devam etti. 2012 yılında İngiltere’de değişim öğrencisi statüsünde Goldsmiths Koleji Kültürel Çalışmalar Bölümü’nde çalışmalar yürüttü. 2015 yılında Müze ve Kültürel Çeşitlilik konulu doktora tezini tamamladı. 2017 yılında Birleşik Arap Emirlikleri’nde yeni nesil körfez müzeleri konulu bir araştırma gerçekleştirdi. 2021 yılında Başkent Üniversitesi Müzecilik Yüksek Lisans Programını Ürdün Müzeleri üzerine yazdığı tez ile tamamlayan Güneröz, müze eğitimi, yeni müzecilik yaklaşımları ve müzede kültürel çeşitlilik konularında çalışmalarına devam etmektedir.

ORCID No: 0000-0001-5773-8557

Doç. Dr. Murtaza AYKAÇ

1974 yılında Çorum'da doğdu. İlköğretim ve Lise öğrenimini Ankara'da tamamladı, 2008 yılında Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Yaratıcı Drama Yüksek Lisans Programından mezun oldu. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Doktora Programını 2011 yılında tamamladı. 2021 yılında Hayat Boyu Öğrenme alanında doçentlik unvanını almıştır. 2012 yılından beri Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okulöncesi Eğitimi Ana Bilim Dalında Öğretim Üyesi olarak görev yapmaktadır. Yaratıcı drama alanının değişik konularında atölyeler yürütmektedir. 2007-2012 yılları arasında Çağdaş Drama Derneği yönetim kurulu üyesi olarak görev yapmıştır. Çağdaş Drama Derneği'nde 2007 yılından tarihinden itibaren eğitimci olarak görev yapmaktadır. Ulusal ve uluslararası dergilerde drama ve yetişkin eğitimi ile ilgili yayımlanmış birçok çalışması bulunmaktadır.

ORCID No: 0000-0001-7204-0835

SUNUŞ

Müzeler, tarihsel ve kültürel birikimin kuşaktan kuşağa aktarılmasında önemli bir rol oynayan toplumun yaşayan belleği olan kurumlar olarak işlev görmektedir. Müzeler aynı zamanda farklı koleksiyonların, gerçek obje ve nesnelerin bulunduğu okul dışında farklı öğrenme ortamlarıdır. Yaşamın bir parçası olan müzeler eğitimin de aktif bir şekilde gerçekleştiği ve görsel materyallerle de desteklendiği çağdaş eğitim anlayışıyla uyumlu merkezlerdir. Çağdaş müzelerde ziyaretçilerin aktif katılımı etkileşimi oldukça önemlidir. Bu anlayışa dayalı olarak müzeler sadece toplayıcı ve sergileyici kuruluşlar olmaktan öte her yaşta bireyin sanat, bilim, tarih ve eğitimlerine katkı sunan katılımcı, dinamik ve etkin kuruluşlardır. Bu yönüyle müzeler yaşayarak, deneyerek, keşfederek tüm duyuları harekete geçirerek öğrenmeye olanak sağlayan okul dışı ortamlar olarak görülebilir. Müze ortamında öğrenciler aktif olarak sürecin bir parçası olarak gerçek somut nesnelere üzerinde etkileşimli olarak öğrenebildiği için anlamlı öğrenmeler oluşabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında, müze ortamındaki öğrenmenin okuldaki öğrenmeyi destekleyici bir rol oynadığı söylenebilir. Müzelerin bu işlevini yerine getirmesinde yaratıcı drama gibi aktif katılım ve etkileşime olanak sağlayan yaratıcı dramın kullanılması oldukça önemlidir. Zira öğrencinin müzeyi içselleştirmesi, duyuşsal boyuta çıkararak yaratıcı bir öğrenme süreci yaşamasında yaratıcı dramın rolü yadsınamaz. Bu yönüyle yaratıcı drama ve müzeler, eğitimin amaçlarının gerçekleştirilmesinde önemli katkılar sunabilmektedir. Bu eserde de müze eğitimine ilişkin olarak ilk olarak geniş bir teorik çerçeve çizilmiştir. Teorik bölümde müze, müze eğitimi, çağdaş müzecilik, müze ve toplum, müzecilik ve müzede eğitimin tarihsel gelişimi, öğrenme ortamı olarak müzeler (okul dışı öğrenme kurumları), yaratıcı drama ve müzelerde dramın planlaması konuları ele alınmıştır. Teorik çerçeveden sonra ilkökul ve ortaokul düzeyinde farklı derslerin kazanımına uygun olarak okul dışı öğrenme ortamı olan müzelerde uygulanabilecek örnek drama planlarına yer verilmiştir. Bu eserde yer alan drama planlarının öğretmen adayları, öğretmenler ve drama eğitmenleri için müze ve sınıf ortamında yapacakları drama uygulamaları için örnekler sunma anlamında önemli katkılar sunacağı düşünülmektedir. Ayrıca teorik kısımda yer alan zengin bir literatür taramasına dayalı olarak hazırlanan müze eğitimine yönelik geniş çerçevenin “Müze Eğitimi” dersleri için önemli bir kaynak oluşturacağı söylenebilir.

Bu eser, Türkiye’de sanatın, tiyatronun, yaratıcı dramın ve müze eğitiminin gelişiminde öncülük eden sanatla donanmış nesiller yetiştirmek için büyük bir çaba harcayan 17 Eylül 2021 tarihinde aramızdan ayrılan ama her zaman kurduğumuz çemberlerle yüreğimizde yaşayacak olan sevgili hocamız İnci San’a ithaf edilmiştir. İnci San Hocamız Çağdaş Drama Derneğinin Kurucusu ve Onursal

Başkanı, Sanat Eğitmcileri Derneği Kurucusu, Çocuk Müzeleri Derneğinin ve ASSITEJ'in kuruluşunda ve Ulusal Eğitim Derneği Yönetim Kurulunda önemli görevler yapmıştır. İnci San Hocamız Çağdaş Drama Derneği Başkanı olarak da dramanın Milli Eğitim Kurumlarında ve Üniversitelerde yer almasında önemli bir rol üstlenerek sanatsal donanıma sahip, araştıran, sorgulayan, yaratıcı ve düşünen bireyler yetişmesine dönük büyük bir çaba harcamıştır. Bu eser İnci San Hocamızın dramanın yaygınlaşması hedefi doğrultusunda yaptığı çalışmalara atfen küçük bir parıltı olarak her zaman gülümseyen, insansı sıcaklığının ve çağdaş bakışının öğretmenlerin yüreğinden eğitim sistemimize küçük bir ışık olması dileğiyle... İnci San Hocamızı saygıyla anıyoruz...

Bu çalışmanın oluşmasında büyük bir uyum içinde çalışan arkadaşlarım Doç. Dr. Ceren Karedeniz ve Murtaza Aykaç'a teşekkür ediyorum. Bizleri drama ve müze eğitimi alanında yetiştiren hocalarımız Başta İnci San olmak üzere Prof. Dr. Ayşe Çakır İlhan, Prof. Dr. Ömer Adıgüzel, Doç. Dr. Ayşe Okvuran, Prof. Dr. Bekir Onur, Prof. Dr. Ali Öztürk, Dr. Tülay Üstündağ'a teşekkürü bir borç biliyoruz. Bu eserin oluşmasında, planların oluşmasında, biçimsel düzenlemelerde, kapak sayfasının oluşumunda katkı sunan Doç. Dr. Engin Aslan'a, Prof. Dr. Gökhan Çetinkaya'ya, Doç. Dr. Özkan Çelik'e, Ebru Baran'a, Selçuk Dörtkulak'a, Suzan Yılmaz İlhan'a, Gözde Bacakoğlu'na, Rabia Altun'a, Şükrü Oğul Nurele, Ebru Demirkıran'a, Elif Yılmaz'a ve görsellerini kullanmamıza izin veren Bodrum'un Gayıkları Kitabının Yazarı Saner Gülsöken'e Drama planlarını hazırladığımız kurum yöneticilerine, müzelerin müdürlerine ve çalışanlarına PEGEM Akademi ve çalışanlarına candan teşekkürü bir borç biliriz. Sevgi ve Saygılarımızla...

Yazarlar Adına

Doç. Dr. Necdet AYKAÇ

Ekim, 2021

ÖN SÖZ

Müzeler, insanlara ilgi çekici, estetik ve özgür bir öğrenme ortamı sağlayan kurumlardır. Müze eğitimi yolu ile bazen doğrudan bilime ve bilgiye, bazen duylara ve duygulara yönelik çalışmalar yapılabilir. Şu bir gerçektir ki kişiye kattığı yaşantısal zenginliklerle ona yeni ufuklar açar. Kişiyi bilişsel ve duyuşsal açıdan donatır, onu daha yaratıcı olmaya yöneltir. Kişiyi tarih ve çevre bilincini kazandırır. Kısaca müzeler tarih boyunca edinilen bilgiyi bugün ile birleştirme ve gelecek için tasarım yapma olanağı ile yaşamla bağlantısallığı sağlar.

Müzeler, okul dışı öğrenme için en uygun ortamlardan biridir. Müzede yapılacak etkinliklerin tek düze olmasından kaçınılmalıdır. Başta yaratıcı drama olmak üzere müzik, resim, tiyatro, edebiyat, oyun, dans, mimarlık vb. sanat alanlarından yararlanılmalıdır. Etkinlikler katılımcıların ilgi, gelişim ve hazır bulunuşluk düzeyine göre belirlenmelidir. Katılımcıların ilgisini çekecek etkinliklerin yanı sıra, bireysel ilgi, gereksinim ve yeteneğe göre etkinliklere de yer verilmelidir.

Doç. Dr. Necdet Aykaç, Doç. Dr. Ceren Güneröz ve Doç. Dr. Murtaza Aykaç tarafından hazırlanan, 2021 Eylül ayında aramızdan ayrılan yaratıcı dramının Türkiye’de öncüsü, müze eğitimi alanında önemli çalışmalar yapan sanat eğitimcisi Değerli Hocam Prof. Dr. İnci San’a ithaf edilen Müze Eğitimi/Yaratıcı Drama Uygulamaları kitabı başta eğitimciler olmak üzere ailelere, müze çalışanlarına ve ilgilenen herkese yol gösterici olacağı kanısındayım.

Müzelerin eğitim amaçlı kullanılmasına yönelik son yıllarda çok sayıda araştırma, proje yapılmış ve kitaplar basılmıştır. Yapılan her yeni yayının alana önemli katkılar getirmesi ve yeni çalışmalara ilham olacağı dileğiyle...

Prof. Dr. Ayşe ÇAKIR İLHAN

Ankara Üniversitesi

Ekim, 2021/Ankara

İÇİNDEKİLER

Sunuş.....	vii
Ön Söz.....	ix
Bölümler ve Yazarları.....	v

1. BÖLÜM GİRİŞ

Çağdaş Müzecilik	5
Müze ve Toplum	10
Müzelerin Eğitim İşlevi.....	12
Müzecilik ve Müzede Eğitimin Tarihsel Gelişimi	17
Öğrenme Ortamı Olarak Müzeler (Okul Dışı Öğrenme Kurumları)	21
Müze ve Yaratıcı Drama	27
Müzelerde Planlama	31
Müze Öncesi Çalışmalar	32
Müzedeki Uygulamalar	33
Müze Sonrası Değerlendirmeler	33
Kaynaklar.....	35

2. BÖLÜM YARATICI DRAMA UYGULAMALARI

1. Ders Planı: Akmedrese'nin Tarihi ve Mimarisi (Müze Öncesi)	41
2. Ders Planı: Akmedrese'nin Tarihi ve Mimarisi (Akmedrese)	44
3. Ders Planı: Gelenekler (Etnografya Müzesi)	48
4. Ders Planı: Doğal ve Turistik Yerler (Göreme Açık Hava Müzesi).....	53
5. Ders Planı: Doğal ve Turistik Yerler (Müze Öncesi).....	60
6. Ders Planı: Osman Hamdi Bey'in Eserleri (Osman Hamdi Bey Müzesi).....	67
7. Ders Planı: Geometrik Şekiller (İstanbul Türk İslam Eserleri Müzesi)	74
8. Ders Planı: Hazırlıksız Konuşma (Müze Öncesi)	80
9. Ders Planı: Hazırlıksız Konuşma (Niğde Müzesi)	84
10. Ders Planı: Milli Kültür (Erimtan Arkeoloji ve Sanat Müzesi)	89
11. Ders Planı: Teknolojik Ürünler (Türk Telekomünikasyon Müzesi)	96
12. Ders Planı: Geçmişten Günümüze Balın Oluşumu (Muğla Arı Müzesi)	100
13. Ders Planı: Denizcilik Mesleği (Bodrum Belediyesi Deniz Müzesi)	104

14. Ders Planı: Farklı Kültürler (Müze Öncesi).....	112
15. Ders Planı: Farklı Kültürler (Kum Heykel Müzesi)	115
16. Ders Planı: Anadolu ve Mezopotamya (Anadolu Medeniyetler Müzesi).....	119
17. Ders Planı: Anadolu ve Mezopotamya (Sagalassos Antik Kenti)	126
18. Ders Planı: Doğal Varlıklar ile Tarihi Mekânlar (Gümüşler Manastırı)	130
19. Ders Planı: Bilimsel Merak (Feza Gürsoy Bilim Merkezi).....	138
20. Ders Planı: Anadolu Uygarlıkları (Anadolu Medeniyetleri Müzesi)	143
21. Ders Planı: Sanatçıların Eserlerini Oluşturma Süreci (Antalya Müzesi)	150
22. Ders Planı: Geleneksel Kültür (Beypazarı Yaşayan Köy Açık hava ve Beypazarı Türk Hamam Müzesi)	155
23. Ders Planı: Sanat Eserlerinin Analizi (Devlet Resim ve Heykel Müzesi)	161

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Müzeler, toplumun yaşayan belleğidir ve kuşaklar arası kültür aktarımında önemli roller oynayan kurumlardır. Müzeler farklı derlemeleri ve gerçek nesnelere içeren varsıl öğrenme ortamı olarak işlev üstlenirler. Bu nedenle her yaşta bireyin ilgisini çeker ve farklı öğrenme alanlarını incelemelerine ve içselleştirmelerine olanak tanır. Bu varsıl öğrenme alanı günümüzde katılımcı ziyaretçi kavramıyla toplumsal bir işlev kazanmıştır. Bu işlevle birlikte “kapsayıcı (inclusive)” ve “etkileşimsel (responsive)” müze kavramları doğmuştur. Kapsayıcı ve etkileşimsel müze ziyaretçi merkezlidir. Müzeyi oluşturan öğelerin başında nesneyi araştırma, farklı yöntemlerle sunma ve yorumlama gelir.

“Müze” kavramı tarihsel süreç içinde değişimler yaşamış, dünya ölçeğinde de farklı adlarla nitelendirilmiştir. Müze sözcüğü Yunanca, ilham perilerinin (muses) tapınağı olan “*mouseion*”dan gelir. Aynı anlam bütünlüğü içinde, Fransızca da “*Musée*”, İspanyolcada “*Museo*”, Almancada “*Museum*”, İtalyancada “*Museo*”, Portekizcede “*Museu*”dur (ICOM, 2010). Müze kavramına farklı adlar verilse de müzelerin işlevleri ve amaçlarının benzerlik taşıdığı söylenebilir. Müze kavramına yönelik tanımların benzer amaç ve işlevleri içerdiği görülmektedir. Bu yönüyle müze, en yalın tanımla, eşya koleksiyonlarını, incelemek, araştırmak ve sergilemek üzere tasarlanmış ilgi çekici kurumlardır (Allan, 1963). Yıllar içinde müze kavramının anlamı genişleyerek tanımı da değişmiştir.

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından (2003) müze ve miras sözcüğünün kapsamı genişletilmiştir. Bu iki sözcüğün değişen kapsamı doğrultusunda var olan tanımlar da güncelliğini yitirmiş yeni tanımlara gereksinim duyulmuştur. Buna göre nesli tükenmekte olan diller, sözlü miras, geleneksel müzik ve performans biçimleri, gümrük, törenler, folklor, topluluklar ile grupların somut olmayan ve yaşayan mirasları da kültürel miras tanımına dahil edilerek müze tanımı kapsamı Seul’de düzenlenen 21. Uluslararası Müzeler

Konseyi (ICOM) Yaşayan Müze Kavramı Üzerine Bir İnceleme Genel Kurulunda genişletilmiştir. Tanıma göre müze, halkın ziyaretine açık, insan ve yaşadığı çevreye ilişkin somut ve somut olmayan malzemeler üzerine araştırma yapan, koleksiyonları toplayan, bunları koruyan, bilgiyi paylaşan, eğitim ve zevk alma amacıyla sergileyen, toplumun gelişimine katkı sunan kâr amacı taşımayan sürekliliği olan kurumlardır (ICOM, 2019).

Müzeler, toplumun değerlerini yansıtan eserleri ve (kültür) örneklerini gelecek nesillere aktarmak için koruyan her kesimden insanın kültürel mirasa ulaşabilmesi için eşit olanaklar sağlayan, katılımcı, bütün dünyayı ve insanlığı kapsayan biçimde eşitliğe, sosyal adalete ve iyiliğe katkıda bulunmak için toplayan, bunları koruyan, araştıran, yorumlayan, sergileyen kurumlardır (International Council of Museums Turkey, 2019). Bu tanımlardan yola çıkarak gelişen teknolojiler ışığında müzeler hem ortam olarak varsıllaşmış hem de anlayış olarak değişikliğe uğramıştır. Müzeler yalnızca koleksiyonları koruyup, sergileyen kurumlardan çok halka açık etkileşimli kurumlara dönüşmüştür. Bu bakış açısıyla müzeler, bilimsel, sanatsal, tarihi, teknolojik, kültürel ve doğayla ilgili geçmişe ve bugüne ait olan değerlerin saklandığı, korunduğu, farklı yöntem ve tekniklerle paylaşıldığı, halka açık zengin öğrenme araçları ve gerçek nesnelere bünyesinde barındıran etkileyici öğrenme alanları olarak değerlendirilebilir (Buyurgan & Buyurgan, 2018; Pekmezci, 2008).

Müzeler, temel ve çağdaş amaçlarına yönelik olarak bünyesinde barındırdıkları koleksiyonlara ve işlevlerine göre farklı müze türleri hizmet görmektedir. Bu açıdan bakıldığında, bugün müze dendiğinde yalnızca sanat ve arkeoloji müzeleri anlaşılmakta her türlü doğal ve kültürel miras ürünlerini kapsayan somut ve soyut eserlerin yer aldığı yerler müze olarak tanımlanmaktadır. ICOM'un 1995'de gerçekleştirdiği 18. Genel Kurulda müzenin sınırları oldukça genişletilmiştir.

Buna göre;

- Toplum ve çevresindeki malzemeleri toplayan, sergileyen ve koruyan müze karakterindeki sit alanları, tarihi anıtlar, doğal arkeolojik, etnografik anıtlar ve sit alanları,
- Yaşayan hayvan ve bitki türleri ilgili koleksiyonları sergileyen botanik, zooloji bahçeleri ve akvaryumlar,
- Planetaryumlar ve bilim merkezleri,
- Arşivler ve kütüphaneler tarafından sürekli olarak açık tutulan sergilemeler,

- Doğal rezerv alanları (Madran, 1999). Bu açıdan bakıldığında, müzelerin kapsamının oldukça genişletildiği müzelerin yalnızca tarihsel bir kültür mirasından çok bugüne ve geleceğe ışık tutacak yaşayan birer eğitim, bilim ve kültür ortamlarına dönüştüğü söylenebilir. Müzelerin işlevlerine ve koleksiyonlarına göre farklı sınıflamalar yapılmaktadır (Şimşek, Yıldız & Polat, 2019). Bu müzeler şunlardır;
- Genel Müzeler, farklı türde koleksiyonları bünyesinde barındırmaktadır. Bu müzelerde sanat, arkeoloji, bilim ve tarih koleksiyonları birlikte bulunmaktadır.
- Arkeolojik Müzeler, arkeolojik eserlere sahip nesnelerin sergilendiği yerlerdir. Sit alanları ve antik anıtlarda bu müzelerle birlikte değerlendirilmektedir.
- Sanat Müzeleri, modern müzeleri de bünyesinde barındıran heykel, resim, tekstil, mobilya, fotoğraf ve seramik gibi koleksiyonları içerisinde barındırmaktadır.
- Etnografya Müzeleri, folklor, halk sanatları ve geleneklere ait koleksiyonları bünyesinde taşımaktadır.
- Tarih Müzeleri, sanat ve arkeolojiyi de içeren tarihi koleksiyonları sergilemektedir.
- Doğa Tarihi Müzeler, doğa tarihi, antropoloji zooloji ve mineraloji koleksiyonları bünyesinde barındırmaktadır.
- Endüstri Müzeleri, tarihi fabrikalar, dokuma, otomotiv vb. koleksiyonlarını içermektedir.
- Bilim ve Teknolojileri, bilim ve teknoloji alanında farklı endüstriyel alanlara ait koleksiyonları içermektedir.
- Bir başka sınıflandırma da Ambrose & Piane (2006:8-9) tarafından yapılmıştır. Buna göre müzeler koleksiyonlarına göre, işletim sistemlerine göre, hizmet verdikleri alana, hizmet verdikleri ziyaretçilere göre ve sergileme biçimlerine göre sınıflandırılmaktadır.

Koleksiyonlara Göre;

1. Genel Müzeler
2. Arkeoloji Müzeleri
3. Sanat Müzeleri
4. Tarihi Müzeler
5. Etnografya Müzeleri
6. Doğa Tarihi Müzeleri

Hizmet Verdikleri Alana Göre;

1. Ulusal Müzeler
2. Bölgesel Müzeler
3. Kent Müzeleri
4. Yerel Müzeler

**Koleksiyonlarını Sergileme
Biçimleriyle Sınıflandırma;**

1. Geleneksel Müzeler
2. Tarihi Ev Müzeleri
3. Açık Hava Müzeleri
4. Etkileşimli Müzeler

Müzelerin İşletilmesine Göre;

1. Hükümet Müzeleri
2. Belediye Müzeleri
3. Bağımsız (Hayırsever) Müzeler
4. Ordu Müzeleri
5. Ticari Şirket Müzeleri
6. Özel Müzeler

Hizmet Verdikleri İzleyicilere Göre;

1. Genel Halk Müzeleri
2. Eğitici Müzeler
3. Uzman Müzeler

Hooper-Greenhill'e (1996:136) göre, yaşamın bir parçası olan müzeler eğitimin de etkin bir biçimde gerçekleştiği ve görsel araçlarla da desteklendiği çağdaş eğitim anlayışıyla uyumlu merkezlerdir. Merriman'a (2000:70) göre, müzelerin işlevi yerel, bölgesel ya da ulusal kültürü derlemek, gelecek kuşaklar için korumaya almak, araştırmak ve toplumu bu konuda eğitmektir. Bu bakış açısı edilgen topluma dayatma bir geçmişi öğreten müzelerin algısının değişerek, farklı kesimlerin gereksinimlerine duyarlı, toplumla ilişki kuran ve tartışmaya açık kurumlar olarak müzeler işlev kazanmıştır. Nesne varlığını ve önemini sürdürürken, ziyaretçi ile iletişim kurmanın da önemi artmış, müzecilik çalışmaları bireye yönelmeye başlamış, yeni bir müzecilik algısı öne çıkmaya başlamıştır (Duncan & Wallach, 2012: 51; İsmayilov, 2007; Karadeniz, 2015: 64). Müzeler, koruma, saklama, sergileme merkezi, öte yandan halkı bilinçlendirme, eğitimler düzenleme ve çeşitli etkinliklerle etkin merkezler olma özelliği taşımaktadır.

Bazı müzelerin eğitim ve etkileşim amacıyla kuruldukları görülmektedir. “Çocuk müzesi” (Children’s museum), “eğitim müzesi (Museum of education) ve “çocukluk müzesi” (Museum of childhood) gibi türler nostaljik amaçla müze ve çocuk kültürünü geliştirmenin yanı sıra çocukların ve gençlerin ve hatta ailelerin eğitimlerini gerçekleştirmek amacıyla kurulmuştur. Özellikle çocuk müzesi, çocukların ilgi ve öğrenme alanlarına yönelik bir türdür ve bu özelliğiyle bilim müzeleri ya da bilim merkezlerine benzerlik gösterir. Çocuk müzesi olarak adlandırılan etkileşimli müze türü Amerika’da, Kanada’da ve Japonya’da sıkça rastlanan bir örnektir. Bu müzeler arasındaki en önemli örnek 1899’da New York’ta açılan Brooklyn Çocuk Müzesi’dir. Çocukluk müzesi örneklerine ise yoğun olarak İngiltere ve İskoçya’da rastlanmaktadır. İngiltere’de çocukluğun tarihini araştıran müzeler içinde en ünlüleri Londra’daki “Bethnal Green Çocukluk Müzesi (Victoria and Albert Museum of Childhood” ile Edinburgh’daki “Çocukluk Müzesi”dir (Karadeniz, 2010). Etkileşimi, aile eğitimini ve deneyi öne çıkaran bu müzeler ziyaretçilerinin koleksiyonlarındaki nesnelere dokunmalarını teşvik ettiklerinden “dokunulabilir müze” (hands-on museum) türü bu yeni anlayışın örnekleridir. Cleaver (1988)’a göre, bu müzeler öğrenmenin resmi olduğu sessiz yerler olmak yerine hareketin ve sesin eksik olmadığı devinim alanlarıdır. Çocuk müzelerinin çocuklara yaparak, yaşayarak, deneyerek ve oynayarak öğrenme olanakları sunmaları bir çok farklı türdeki müzenin çocuk birimi, eğitim birimi, keşif istasyonu, keşif odası vb. alanları ziyaretçilerin kullanımına açmalarını sağlamıştır. Çocuk müzelerinin “çocuklar için” bilim, teknoloji, tarih, sanat müzeleri olarak kabul edilmeleri zamanla “çocuk sanatları müzesi”, “gençlik müzesi” “oyuncak müzesi” gibi uzmanlık müzelerinin de ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Çağdaş Müzecilik

Çağdaş müzeciliği öne çıkaran nokta müzelerin katılıma açık olması ve ziyaretçiye etkin olma şansı vermesidir. Çağdaş müzecilikte temel ilke, nesnelere sadece depolamak değil, nesnelere bağlarıyla birlikte öne çıkararak izleyicilerin ilgisi ve bilgilenebilmesi doğrultusunda sergilemektir. Sergilerken nesnelere hakkında akademik ve gündelik bilgileri derlemek, bu nesnelere hakkında eğitim etkinlikleri gerçekleştirmek ve yorum yapmak amaçlanır. Bu müzeler ziyaretçilerin gelişim özelliklerini, kişisel gereksinimlerini dikkate alır, kendilerini ziyaretçiye göre konumlandırmaya çalışırlar. Bunun yolu katılım, etkileşim, birlikte çalışma ve paylaşımından geçmektedir.

1990’dan itibaren müzeler daha eşitlikçi bir toplumun oluşturulmasına katkıda bulunmak amacıyla çeşitli müzecilik felsefe ve yaklaşımlarını benimsemiş; mo-